

Zo ging dat ...

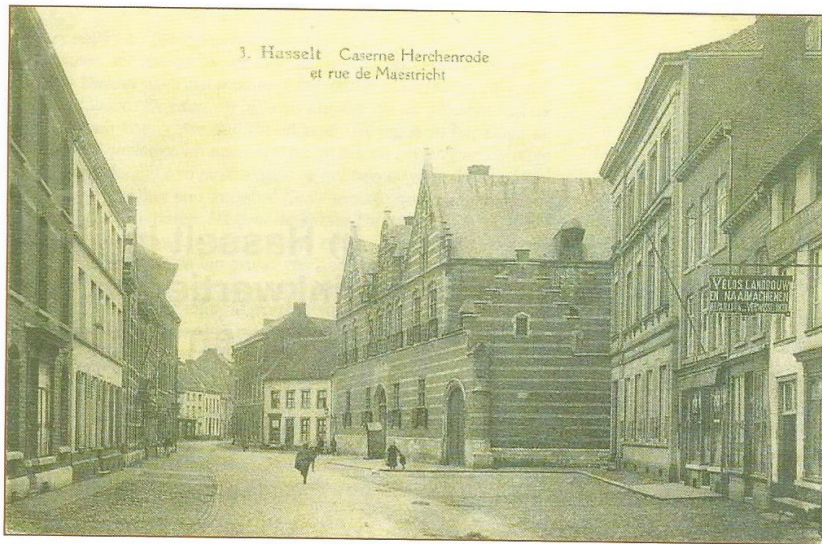
... in Hasselt in 1914: het reglement op de inkwartiering van Duitse officieren en soldaten

Toen het aan het einde van het jaar 1914 duidelijk werd dat de oorlog niet op korte termijn voorbij zou zijn, en dat men nog wel enige tijd geconfronteerd zou blijven met de vraag om inkwartiering van Duitse militairen, besloot het stadsbestuur van Hasselt door de gemeenteraad een reglement te laten vaststellen waarin de verdeling van de last van de inkwartiering geregeld werd. Op 16 december 1914 werd het ontwerpreglement door de raad besproken en goedgekeurd. De tekst ervan wordt hieronder afgedrukt.

Het reglement stelde in de eerste plaats dat al de inwoners van de stad moesten deelnemen aan de inkwartiering. Zolang de bezetting door het Duitse leger zou duren, kon geen enkele inwoner zich onttrekken aan de plicht om, wanneer hem dat door het stadsbestuur werd opgedragen, Duitse militairen in huis te nemen (art. 1). De gemeenteraad nam slechts drie uitzonderlijke situaties aan als grond van vrijstelling voor de inkwartieringsplicht. In de eerste plaats waren er een aantal woningen waar omwille van de omstandigheden de rust moest gehandhaafd worden, en waar de drukte die een inkwartiering met zich bracht als ongepast werd beschouwd. Dat was het geval voor de huizen waarin een pas bevallen vrouw woonde of waarin een lijk opgebaard was. In huizen waarvan de bewoners aan een besmettelijke ziekte leden, werden Duitse militairen evenmin ingekwartierd. De derde categorie van woningen die vrijgesteld werd, bevatte *de huizen welke door het bestuur voor dit doel ongeschikt geoordeeld worden*: woningen die te klein of te ongezond waren, of waarvan het stadsbestuur het om andere redenen niet opportuun vond er militairen in onder te brengen (art. 2).

De volgende artikels van het reglement hebben vooral aandacht voor de omgang met de officieren. Artikel drie bepaalde dat de inkwartiering van een officier vereiste dat hem in de eerste plaats een gemeubelde kamer ter beschikking gesteld moest worden, maar dat hij voorts ook van al de *huisgedeelten voor dat doel geschikt geacht* gebruik mocht maken. Wellicht wordt bedoeld dat men hem – in de woningen waar dat kon – zijn eten moest laten bereiden in de keuken, hem moest laten eten in de eetkamer, en roken en babbelen in de *fumoir*. De ingekwartierde officieren hadden niet alleen recht op inwoning, maar ook op wat het reglement *de gewone verstrekkingen* noemt: men mocht hen niet helemaal van het leven in het huis uitsluiten, en men moest hen tot op zekere hoogte als gasten behandelen (art. 5). Wie een officier moest huisvesten, moest ook aan zijn ordonnansen of *oppassers* onderdak bieden. Het was in die tijd immers gebruikelijk dat elke officier een persoonlijke medewerker had, zijn ordonnans, die hem hielp bij de praktische besommingen van zijn taak zoals het onderhoud van zijn uniformen, het blinken van zijn laarzen of het wegbrengen en ophalen van post en andere documenten. Indien er in het huis zelf geen plaats meer was, mocht de ordonnans – die meestal de graad soldaat of korporaal droeg – in één van de bijgebouwen waar ook de knechten woonden, ondergebracht worden (art. 4).

Het opmaken van een lijst van huizen die geschikt waren om er officieren in op te vangen, was de opdracht voor een speciaal daarvoor ingestelde commissie van vijf door burgemeester en schepenen aan te stellen leden. Nadat de commissie haar lijst zou opgesteld hebben, en het schepencollege haar bekrachtigd had, werd iedereen die er op vermeld zou

staan mondeling verwittigd door de politie. Wie van oordeel was ten onrechte op die lijst te staan, had drie dagen tijd om zijn bezwaren kenbaar te maken. Daarna werd de lijst als vaststaand beschouwd (art. 6). Wie er tenslotte erg tegen opzag om Duitse officieren te moeten huisvesten, en bereid was een vrij groot financieel offer te brengen, kon voor 200 frank per maand die verplichting afkopen. 200 frank was ook de boete die betaald moest worden door wie – wanneer hij daarvoor door burgemeester en schepenen zou zijn aangeduid – alsnog weigerde een officier in huis te nemen (art 7). Iedereen die een hem reglementair opgelegde inkwartiering niet uitvoerde, werd in dit verband als *weigeraar* beschouwd, ook als dat niet aan onwil maar aan omstandigheden te wijten was (art. 8).

Tot slot gaf de gemeenteraad de burgemeester de bevoegdheid om *ingeval van noodzakelijkheid*, wanneer er zich bijvoorbeeld meer Duitse officieren zouden aanmelden dan voorzien, ook inkwartiering op te leggen aan Hasselaren die niet op de lijst vermeld stonden (art. 9).

Stadsarchief Hasselt, *Archief van Hasselt voor de gemeentefusie*, nr. 34.

Reglement op de inkwartiering der militairen gedurende de bezetting door de Duitse legers.

1. De inwoners zijn gehouden, gedurende den duur der Duitse bezetting, inkwartiering te verstrekken aan de Duitse officieren, onder-officieren en soldaten.
2. Er zullen geene militairen ingekwartierd worden 1° In de huizen waar zich eene vrouw in het kraambed bevindt of personen aangetast door besmettelijke ziekten. 2° In de huizen waar zich het lichaam van een overleden persoon bevindt. 3° In de huizen welke door het bestuur voor dit doel ongeschikt geoordeeld worden.
3. De inkwartiering bevat de installatie in de huisgedeelten voor dat doel geschikt geacht, van eenen of meer officieren

met hunne oppassers. Er zal zoveel mogelijk aan de officieren eene betamelijke gemeubelde kamer toegewezen worden.

4. De oppassers der officieren worden zooveel mogelijk in hetzelfde huis als zij ingekwartierd, ofwel in de afhankelijkheden.

5. De officieren ingekwartierd bij de inwoners hebben recht op inwoning en de gewone verstrekkingen.

6. Er zal door het schepencollege op voordracht eener commissie van vijf leden, door dit college te benoemen, eene lijst opgemaakt worden van de woningen die aan de inkwartiering van officieren onderworpen zijn. De bewoner wordt door de politie mondelings gewaarschuwd dat hij op deze lijst is gebracht en kan hiertegen zijn bezwaar indienen bij het schepencollege dat eindelijk beslist. Gebrek aan klacht binnen de drie dagen na de waarschuwing geldt als aanneming en maakt alle verder bezwaar niet ontvankelijk.

7. De inwoners welke de gestelde voorwaarden vervullen om te logeeren en die zouden weigeren aan eene opeischung van het college te voldoen, zullen eenen taks van 200 fr. moeten betalen, eischbaar binnen de acht dagen.

De inwoners op de lijst gebracht kunnen met toestemming van het schepencollege van de verplichtingen tot inkwartiering ontslagen worden voor ééne maand mits vooropbetaling eener som van 200 fr.

8. Wordt als weigering beschouwd het enkele feit de opeischung niet volbracht te hebben na daartoe door den heer commissaris van politie of zijnen afgevaardigden mondelings aangemaand te zijn.

9. Bij afwijking van hetgeen voorafgaat heeft de burgemeester het recht, ingeval van noodzakelijkheid, inkwartiering te bevelen, ook bij personen die niet op voormelde lijst zijn gebracht.